

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

*Методичні рекомендації для слухачів
дистанційного курсу*

**“Політико-правові засади державного
управління”**

КИЇВ – 2005

УДК 339+327(07)

Рекомендовано до друку Вченою радою Національної академії державного управління при Президентові України (протокол № _____ від _____ 2005 р.).

ISBN

Методичні рекомендації для слухачів дистанційного курсу навчальної дисципліни **“Політико-правові засади державного управління”** / Укладачі: Войтович Р.В., Дармограй Н.М., Кальниш Ю.Г., Логунова М.М., Пірен М.І., Ребкало В.А., Тертичка В.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 47 с.

Рецензенти:

Надольний І.Ф.

– доктор філософських наук, професор кафедри філософії і методології державного управління Національної академії державного управління при Президентові України;

Токовенко В.В.

– доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри соціології Київського міжнародного університету.

ISBN

© 2005

© Національна академія державного управління при Президентові України, 2005.

ВСТУП

Курс “Політико-правові засади державного управління” належить до спеціалізації “Управління на загальнодержавному рівні” програми підготовки магістрів за спеціальністю “Управління суспільним розвитком”.

Актуальність вивчення курсу:

Побудова сучасного демократичного суспільства неможлива без реформування всієї сукупності політико-організаційних засад державного управління. У першу чергу це стосується трансформації політичних інститутів, яка відбулася в перехідний період і виявляється в зміні структури, функцій, механізмів впливу на суспільні процеси.

Поряд з цим зростає необхідність якісного аналізу і прогнозування політичних процесів, що за умов динамічного суспільного розвитку є необхідною умовою ефективної управлінської діяльності з боку політичних інститутів. Недостатня науково-теоретична база, що використовується нині в системі державного управління багато в чому була причиною виникнення труднощів і непослідовності в сфері реформування українського суспільства.

Сьогодні на порядку денному стоїть завдання підготовки державних службовців, які володіють системою знань з сфери політики, державного управління, етнополітичних процесів, психології управління. У цьому контексті даний дистанційний курс побудований на комплексному підході до визначення політико-організаційних засад державного управління і орієнтований на озброєння слухачів теоретичними знаннями з проблем політики і управління та формувань у них навичок їх застосування в професійній діяльності.

У курсі “Політико-правові засади державного управління” розглядаються:

- політико-правові засади функціонування політичних інститутів і розвитку політичних процесів;
- зміст політичної аналітики та консультування і їх механізми;
- етнополітичні процеси в сучасній Україні;
- психологічні аспекти політико-управлінських процесів.

Курс зорієнтований на висвітлення найбільш актуальних проблем сучасного політичного життя України, політичних інститутів, розвитку політичного процесу, механізмів і засобів ефективної практичної, організаційної та політико-управлінської діяльності. Навчальний матеріал побудований таким чином, щоб набуті теоретичні знання логічно продовжувалися в практичні уміння та навички.

У курсі значна увага приділяється розширенню знань слухачів про політичні інститути, особливості трансформації в умовах перехідного суспільства та головні напрямки реформування політичної системи України.

Розкривається питання про зміст системного політичного аналізу і прогнозування, їх методи та засоби. Звертається увага слухачів на з'ясування сутності мети структурних елементів та закономірностей етнополітичних процесів в сучасній Україні. Особлива увага звертається на формування у слухачів вмінь самостійного аналізу політико-управлінських процесів з точки зору їх психологічної складової.

ЦІЛІ КУРСУ

У процесі вивчення курсу передбачається досягти **наступні цілі:**

- **одержати знання** щодо сутності політико-правових засад державного управління в діяльності політичних інститутів, змісту політичного аналізу та консультування, психологічних аспектів політико-управлінської діяльності;
- **навчитися** аналізувати зміст політико-управлінських процесів, об'єктивних і суб'єктивних чинників, що впливають на їх розвиток, робити науково виважені висновки і формувати конкретні практичні пропозиції;
- **здобути навички** щодо ефективного політичного спілкування, здійснення системного політичного аналізу, прогнозування, консультування й управлінського впливу.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення курсу слухачі повинні:

знати:

- закономірності функціонування політичних інститутів і процесів та специфіку їх розвитку в умовах трансформації суспільства;
- зміст системного політичного аналізу та прогнозування;
- політико-психологічні засади формування етнополітики та здійснення організаційно-управлінського впливу;

вміти:

- самостійно аналізувати особливості політико-правової діяльності в сфері державного управління;
- визначати зміст політико-управлінських процесів в різних сферах суспільного життя, застосовувати елементи політичного аналізу та прогнозування;
- оцінювати реальний стан та перспективи політичного впливу на процеси становлення та розвитку демократії і громадянського суспільства в Україні;

володіти:

- знаннями щодо змісту, принципів і методів політико-правової діяльності;
- навичками практичного застосування методів політичного аналізу та прогнозування;

- вміннями щодо здійснення системного аналізу процесів і явищ в сфері політико-правової діяльності.

НАВЧАЛЬНА СТРАТЕГІЯ КУРСУ

Досягнення навчальних цілей здійснюється шляхом:

- **проведення очних занять** – лекції (2) та практичне заняття на очній сесії;
- **самостійного навчання слухачів** на основі розробленого для курсу комплексу навчально-методичних матеріалів;
- **виконання практичних завдань**, спрямованих на набуття знань і вмінь слухачами щодо специфіки політичних процесів у суспільствах трансформаційного періоду, особливостей функціонування політичних інститутів у сучасній Україні; механізмів системного політичного аналізу та прогнозування і здійснення політико-психологічного управлінського впливу;
- **участі слухачів у семінарських заняттях** з метою розвитку критичного мислення, обговорення практично значущих проблем щодо специфіки функціонування політичних інститутів у сучасній Україні і їх впливу на організацію управлінських процесів, втілення в їх діяльності системного політичного аналізу та прогнозування, врахування етнополітичного і психологічного чинників;
- **проведення тестування**, яке здійснюється у інтерактивному режимі після вивчення кожного розділу курсу та по закінченні вивчення матеріалу всього курсу.

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ

Основними елементами дистанційного курсу є:

- мультимедійний навчальний посібник “Політико-правові засади державного управління”;
- методичні рекомендації для слухачів дистанційного курсу;
- компакт-диск до дистанційного курсу.

Тематичним планом курсу передбачено:

- виконання слухачами поточних тестів до кожного розділу;
- участь у семінарських заняттях до кожного розділу;
- виконання практичних завдань до кожного розділу;
- аналіз ситуаційних вправ;
- складання підсумкового тесту.

Поточні тести до кожного розділу спрямовані на перевірку знань слухачів щодо змісту політико-правових засад державного управління.

Практичні заняття слугують оновленню та поповненню теоретичних знань і здобуття практичних навичок слухачів щодо застосування методів політичного аналізу і прогнозування в діяльності

органів державного управління і місцевого самоврядування в процесі здійснення державної політики України;

Семінарські заняття призначено для обговорення проблемних питань з політико-правових засад реформування політичних інститутів, їх впливу на організаційно-управлінські процеси в різних сферах суспільного життя сучасної України.

Аналіз ситуаційних вправ дозволить слухачам продемонструвати навички та вміння, застосовувавши набуті теоретичні знання з політико-правових засад державного управління в практичній професійній діяльності.

Підсумковий тест слугує визначенню кінцевого рівня знань слухачів після вивчення курсу і вмінь застосовувати їх на практиці.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у межах дистанційного курсу оцінюються на основі:

- поточного тестування;
- виконання практичних занять;
- участі у семінарських заняттях;
- підсумкового очного контролю – 50 балів.

Види діяльності - Розділи	1	2	3	4		Всього
Тест (4)	3	4	3	4		14
Практичні заняття (8 - 2)	4	4	4	4		16
Семінарські заняття (8-2/3)	5	5	5	5		20
Підсумковий тест					50	50
Всього	12	13	12	13	50	100

Максимальна кількість балів за вивчення всього курсу – 100.

ПРОГРАМА КУРСУ

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

- Тема 1.1. Політична система та її складові.
- Тема 1.2. Законодавча влада.
- Тема 1.3. Виконавча влада.
- Тема 1.4. Судова влада.

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНА АНАЛІТИКА ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ

- Тема 2.1. Політичний аналіз: визначення політичної проблеми для державного управління.
- Тема 2.2. Методики політичного аналізу.
- Тема 2.3. Політичне прогнозування.
- Тема 2.4. Політичне консультування.

РОЗДІЛ 3. ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

- Тема 3.1. Етнополітика в Україні в процесі державотворення.
- Тема 3.2. Етнос і нація: політико-психологічний аналіз.
- Тема 3.3. Мова як етно-формуюча та етно-деформуюча ознака етносу. Мовна політика в Україні на сучасному етапі.
- Тема 3.4. Взаємозв'язок етнічного та релігійного феноменів.
- Тема 3.5. Національна ідея – стрижнева першооснова виховання та злагоди в поліетнічному українському суспільстві.

РОЗДІЛ 4. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

- Тема 4.1. Психологічні чинники в сфері політико-управлінської діяльності.
- Тема 4.2. Психологічні особливості індивідуальної і групової політичної поведінки.
- Тема 4.3. Політико-управлінське спілкування: зміст, форми, засоби.
- Тема 4.4. Імідж влади і її представників: сутність, особливості формування.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

	<i>Лекції, викл-ня теорії год.</i>	<i>Практ. зан-тя год.</i>	<i>Семінар. зан-тя, год.</i>	<i>Тести, год.</i>	<i>Всього, год.</i>
Вступ до курсу	4	4			8
<i>Розділ 1.</i> Політичні інститути та процеси: політико-правові засади функціонування	7	4	4	2	17
<i>Розділ 2.</i> Політична аналітика та консультування	7	4	4	2	17
<i>Розділ 3.</i> Етнополітичні процеси в сучасній Україні	7	4	4	2	17
<i>Розділ 4.</i> Психологічні аспекти політико-управлінських процесів	7	4	4	2	17
Підсумковий контроль у формі тесту				4	4
<i>Всього, год.</i>	<i>32</i>	<i>20</i>	<i>16</i>	<i>12</i>	<i>80</i>

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

<i>Вид навчальної діяльності</i>	<i>Назва</i>	<i>Термін проведення, тиждень</i>	<i>Максим. оцінка</i>
Вступ до курсу		очна сесія	-
Лекція	Вступ до курсу “Політико-правові засади державного управління”	очна сесія	-
Практичне заняття	“Конституційно-правові засади реформування політичних інститутів в сучасній Україні”		
Розділ 1. Політичні інститути та процеси: політико-правові засади функціонування.			12
Вивчення теоретичного матеріалу	Розділ 1	1	-
Поточний контроль	Тест до розділу 1	1	3
Практичне заняття 1	Політичні інститути та процеси: політико-правові засади функціонування	2	2
Семінарське заняття 1	Політичні інститути та процеси: політико-правові засади функціонування	3	2
Практичне заняття 2	Аналіз ситуаційної вправи “Чи бути парламента України двопалатним?”	4	2
Семінарське заняття 2	Аналіз ситуаційної вправи “Двопалатний парламент в Україні як передумова подальшої демократизації суспільства”	5	3

Розділ 2. Політична аналітика та консультування.			13
Вивчення теоретичного матеріалу	Розділ 2.	6	-
Поточний контроль	Тест до розділу 2.	6	4
Практичне заняття 1	Методика визначення політичної проблеми	7	2
Семінарське заняття 1	Методика визначення політичної проблеми	8	3
Практичне заняття 2	Аналіз ситуаційної справи “Використання технологій політичного аналізу”	9	2
Семінарське заняття 2	Аналіз ситуаційної справи “Використання технологій політичного аналізу”	10	2
Розділ 3. Етнополітичні процеси в сучасній Україні.			12
Вивчення теоретичного матеріалу	Розділ 3	11	-
Поточний контроль	Тест до розділу 3	11	3
Практичне заняття 1	Основні проблеми реалізація етнополітики в Україні на сучасному етапі її розвитку	12	2
Семінарське заняття 1	Мовна політика на сучасному етапі розвитку українського суспільства	13	3
Практичне заняття 2	Аналіз ситуаційної справи “Механізми додання міжетнічних конфліктів в етнополітичному розвитку України”	14	2

<i>Вид навчальної діяльності</i>	<i>Назва</i>	<i>Термін проведення, тиждень</i>	<i>Максим. Оцінка</i>
Семінарське заняття 2	Аналіз ситуаційної вправи “Сучасні принципи формування етнополітичної культури України”	15	2
Розділ 4. Психологічні аспекти політико-управлінських процесів.			13
Вивчення теоретичного матеріалу	Розділ 4	16	-
Поточний контроль	Тест до розділу 4	16	4
Практичне заняття 1	Психологічна атмосфера українського суспільства: аналіз сучасного стану	17	2
Семінарське заняття 1	Психологічна атмосфера українського суспільства: аналіз сучасного стану	18	2
Практичне заняття 2	Аналіз ситуаційної вправи “Програма діяльності Кабінету Міністрів України “Послідовність. Ефективність. Відповідальність”	19	2
Семінарське заняття 2	Аналіз ситуаційної вправи “Програма діяльності Кабінету Міністрів України “Послідовність. Ефективність. Відповідальність”	20	3
Підсумковий контроль у формі тесту		очна сесія	50

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ

З метою забезпечення ефективного вивчення теоретичного матеріалу слухачам рекомендується:

- вивчення розділу починати з уважного ознайомлення з методичними рекомендаціями до даного розділу;
- уважно ознайомтеся з теоретичним матеріалом розділу, викладеним у мультимедійному навчальному посібнику;
- вивчення теоретичного матеріалу рекомендується супроводжувати паралельною роботою з опорним конспектом курсу;
- здійснювати планування особистого часу шляхом ведення особистого детального плану-графіка опрацювання розділу;
- після ознайомлення з теоретичним матеріалом слід обов'язково перевірити ступінь його засвоєння, даючи відповіді на питання для самоконтролю та складаючи тест для самоконтролю.

З метою забезпечення ефективного виконання практичних завдань слухачам рекомендується:

- при розв'язуванні практичних завдань необхідно спочатку ознайомитися з рекомендаціями щодо підготовки практичного завдання;
- намагатися чітко і в повному обсязі виконувати запропоновані завдання;
- текстовий файл з виконаним практичним завданням повинен мати визначену структуру, відповідну до форми звітності.

З метою забезпечення ефективної участі у семінарських заняттях слухачам рекомендується:

- чітко висловлюватися стосовно проблеми та питань, що виносяться на заняття;
- під час участі у семінарських заняттях формулювати свої думки стисло і аргументовано;
- не повторювати раніше висловлених думок інших слухачів, а висловлювати свою позицію або розвивати думку колег;
- пам'ятати, що результати роботи на семінарському занятті залежать від активної участі у ньому кожного.

З метою забезпечення ефективного складання поточних тестів слухачам рекомендується:

- уважно прочитати навчальні матеріали;
- дати відповіді на питання для самоконтролю;
- переглянути опорний конспект;

- повторити визначення понять, що використовуються у розділі із словника.

З метою забезпечення успішного складання підсумкового контролю слухачам рекомендується:

- проконтролювати рівень засвоєння теоретичного матеріалу розділів шляхом відповіді на питання для самоконтролю та складання поточного тестування до розділів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗДІЛІВ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ

ВСТУП ДО КУРСУ

“Вступ до курсу “Політико-правові засади державного управління” (лекція, 4 год.)

Мета:

- ознайомити слухачів з теоретичними основами політико-правових засад державного управління, відповідними поняттями, категоріями, закономірностями, особливостями, зокрема із політичними інститутами та процесами, шляхами їх реформування в Україні, основами політичної аналітики, сучасними етнополітичними процесами, психологічними аспектами політико-управлінських процесів.

Форма проведення: Очна лекція.

Термін проведення: Очна сесія.

“Реформування політичних інститутів в сучасній Україні” (практичне заняття, 4 год.)

Мета:

- закріплення викладеного матеріалу щодо теоретичних основ політико-правових засад державного управління, розуміння відповідних понять, категорій, закономірностей, особливостей;
- набуття вміння формулювати та обґрунтовувати свою думку.

Форма проведення: Очне практичне заняття.

Термін проведення: Очна сесія.

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ.

Мета розділу:

- ознайомити слухачів із політичними інститутами як складовими елементами політичної системи (поняття, класифікація, типи);
- розширити знання слухачів про особливості структури та функцій політичних інституцій (законодавчої, виконавчої та судової);
- ознайомити зі специфікою політичних процесів у суспільствах перехідного (трансформаційного) періоду;
- ознайомити із головними завданнями та напрямками реформування політичної системи в Україні;
- сформувати у слухачів уміння застосовувати теоретичні знання щодо політико-правових засад функціонування політичних інститутів та процесів при здійсненні практичної діяльності.

Матеріали для обов'язкового вивчення:

1. Мультимедійний навчальний посібник “Політико-правові засади державного управління”, розділ 1.
2. Опорний конспект дистанційного курсу, розділ 1.

Додаткові матеріали для вивчення:

1. Ребкало В.А., Шкляр Л.Є. Політичні інститути у процесі реформування системи влади: Навчально-методичний посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 172 с.
2. Алмонд Г., Пауэл Дж., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня: мировой обзор: Учебное пособие. / Сокр. пер. с англ. А.С. Богдановского, Л.А.Галкиной / Под ред. М.В. Ильина, А.Ю. Мельвиля. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 537 с. (див. компакт-диск)
3. Голосов Г. Сравнительная политология: Учебник – 2-е изд. перераб. и доп. – Новосибирск: Изд-во Новосиб. ун-та, 1995 – 207 с. (див. компакт-диск)
4. Сарторі Джованні. Порівняльна конституційна інженерія: дослідження структур, мотивів і результатів: / Пер. з 2-го англ. вид. – К.: АртЕк, 2001. – 224 с. (див. компакт-диск)
5. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. – К., 1995.
6. Конституційне право України: Підручн. / За ред. В.Ф. Погорілка. – К., 2000.
7. Закон України Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. № 2222-ІУ. – “Урядовий кур’єр” за 10 грудня 2004 р.

Види навчальної діяльності, передбачені у розділі 1

Тест до розділу 1

Форма проведення: у режимі Інтернету.
Статус: обов'язковий.
Термін проведення: 1-й тиждень.
Час проведення: 2 год.

Практичне заняття

“Політичні інститути та процеси: політико-правові засади функціонування.”

Мета:

- закріплення викладеного матеріалу щодо розуміння політичної системи, політико-правового формування її структури та інституцій;
- набуття вміння формулювати свою думку та обґрунтовувати її.

Форма проведення: письмово (обмін файлами).
Термін проведення: 2-й тиждень.

Завдання для виконання 1.1. – 1.2.

	<p><i>Завдання 1.1.</i></p> <p>1. Ребкало В.А., Шкляр Л.Є. Політичні інститути у процесі реформування системи влади: Навчально-методичний посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 172 с. (див. компакт-диск)</p> <p>2. Визначте головні характеристики політичної системи в Україні.</p>
--	--

Форма звітності для завдання 1.1

Показники	
1. Рівень виконавчої влади в Україні	1.
2. Рівень законодавчої влади в Україні	2.
3. Рівень судової влади в Україні	3.
Узагальнюючі висновки:	
1.	
2.	
...	

Завдання 1.2.

1. Використовуючи логічну аргументацію, зробіть висновки щодо впливу політичної системи на стан суспільних перетворень сучасного українського суспільства. Ознайомтесь з матеріалами: Ребкало В.А., Шкляр Л.Є. Політичні інститути у процесі реформування системи влади: Навчально-методичний посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 172 с. (див. компакт-диск, р. “Основні джерела”).
2. Визначте місце парламенту у системі інститутів влади.
3. Запропонуйте два – три заходи для покращення рівня роботи центральних або місцевих (на вибір) органів державної влади.

Форма звітності для завдання 1.2:

Визначте: Вплив парламенту за різних форм правління. Назвіть форми правління.	Запропонуйте заходи для підвищення ефективності роботи органів державної влади, виходячи з різних форм правління.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 1.
2. Визначте вплив політичної системи на розвиток сучасного українського суспільства, запропонуйте бажані зміни для підвищення ефективності роботи органів державної влади.
3. Зверніть увагу на визначення головних понять.

Семінарське заняття

“Політичні інститути та процеси: політико-правові засади функціонування.”

Мета:

- Формування у слухачів навичок практичного застосування отриманих теоретичних знань, вміння робити самостійні висновки, узагальнення, пропозиції;
- Демонстрування ними вміння обґрунтовано аргументувати та відстоювати свою думку.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 3-й тиждень.

Питання для обговорення:

1. Чи потрібно, на Вашу думку, реформування політичної системи України?
2. Як, на Вашу думку, вплине реформування політичної системи на співвідношення між гілками влади?
3. Чи потрібні зміни до Конституції України у зв'язку з реформуванням політичної системи України?

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 1.
2. Обміркуйте всі можливі варіанти механізмів реформування політичної системи в Україні, виходячи з вивченого теоретичного матеріалу.
3. Зверніть увагу на коментарі та пропозиції ваших колег і надсилайте свої аргументовані зауваження і відповіді на них.

Практичне заняття – аналіз ситуаційної вправи “Чи бути парламенту України двопалатним?”

Мета:

- формування у слухачів навичок аналізу управлінських рішень з точки зору їх відповідності політичним потребам сучасного українського суспільства.

Форма проведення: письмово (обмін файлами).

Термін проведення: 4-й тиждень.

Опис ситуаційної вправи:

- За результатами референдуму 2002 р. громадяни України висловилися за впровадження двопалатної системи в Україні (нагадаємо, що двопалатна система існує, наприклад, у Росії, Англії, Франції і т.д.).
- Як упровадження двопалатного парламенту вплине на політичну систему України? Очікувані результати впровадження двопалатного парламенту в Україні:
  1. Лобіювання депутатами інтересів своїх регіонів;
  2. Децентралізація владних повноважень;
  3. Розширення владних повноважень регіонів;
  4. Більш ефективним стане механізм формування бюджету регіонів та загальнодержавного бюджету;
  5. Підвищення загального розвитку регіонів.

Завдання для виконання:

1. Проаналізуйте очікувані результати впровадження результатів референдуму на розвиток українського суспільства.
2. Складіть список можливих позитивних та негативних наслідків впровадження двопалатного парламенту в Україні.

Форма звітності для завдання:

Вкажіть підстави для впровадження двопалатного парламенту та обґрунтуйте відповідь	
1. Інтереси, потреби соціальних груп, регіонів, на які спрямоване впровадження двопалатного парламенту	
2. На які зміни соціального стану населення розраховане це впровадження?	
3. Яким чином реалізація рішення позначиться на відношенні населення до влади?	

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття – аналізу ситуаційної вправи:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу.
2. Зверніть увагу та проаналізуйте історичні передумови створення двопалатного або однопалатного парламентів у різних країнах.
3. Зверніть увагу на психологічні засади суспільного життя, форми їх вияву в свідомості населення, його установках, поведінці, засобах політико-управлінського впливу на них з метою корегування і зміни.

**Семінарське заняття – аналіз ситуаційної вправи
“Двопалатний парламент в Україні як передумова подальшої
демократизації суспільства”.**

Мета:

- здійснити аналіз щодо необхідності впровадження змін у політичній системі;
- продемонструвати вміння обґрунтовано аргументувати свою думку стосовно необхідності двопалатного парламенту в Україні.

- сформувати аналітичні навички і здатності визначати конкретні напрями управлінського впливу, вміння формулювати та аргументувати свою позицію, вести конструктивний діалог.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 5-й тиждень.

Питання для обговорення:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чи можливий двопалатний парламент в Україні? 2. Чи призведе до посилення сепаратистських настроїв в Україні впровадження двопалатного парламенту? 3. Чи вважаєте Ви прийнятним для України федеральний устрій держави?
---	---

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 1.
2. Обміркуйте історичні передумови виникнення двопалатного парламенту в унітарних країнах.
3. Зверніть увагу на коментарі й аргументи Ваших колег та враховуйте їх у відповіді.

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНА АНАЛІТИКА ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ.

Мета розділу:

- визначити сутність системного політичного аналізу, особливостей функціонування механізму політичної аналітики та політичних консультацій в системі політичних інтересів;
- сформуванню у слухачів базові аналітичні вміння і навички їх застосування при здійсненні практичної організаційної та політичної діяльності;
- стимулювання навичок здійснення ними системного політичного аналізу та прогнозування.

Матеріали для обов'язкового вивчення:

1. Мультимедійний навчальний посібник “Політико-правові засади державного управління”, розділ 2.
2. Опорний конспект дистанційного курсу, розділ 1.

Додаткові матеріали для вивчення:

1. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Л.Валевського, В.А.Ребкала. – К.: Міленіум, 2003.
2. Ребкало В.А., Валевський О.Л., Кальниш Ю.Г. Політична аналітика та прогнозування: Навч. посіб. – К.: Вид-во УАДУ, 2002.
3. Сурмин Ю. Методологія аналізу ситуацій. – К.: Центр інновацій и розвитку, 1999.
4. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. – К.: Вид. Паливода А.В., 2001.
5. Егорова-Гантман Е.В., Плешков К.В. Политическое консультирование. – М.: Наука, 2000.
6. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. – К., 1995.
7. Коваленко А.О. Політичний аналіз і прогнозування. – К.: Науковий Світ, 2002.

Види навчальної діяльності, передбачені у розділі 2

Тест до розділу 2

<i>Форма проведення:</i>	у режимі Інтернету.
<i>Статус:</i>	обов'язковий.
<i>Термін проведення:</i>	6-й тиждень.
<i>Час проведення:</i>	2 год.

Практичне заняття

“Методика визначення політичної проблеми”

Мета:

- формування у слухачів навичок системного підходу до визначення політичної проблеми, аналітичного мислення, вміння застосовувати

теоретичні знання на практиці та працювати з різноманітними інформаційними джерелами.

Форма проведення: письмово (обмін файлами).

Термін проведення: 7-й тиждень.

Завдання для виконання: 1.1. – 1.2.

	<p>Завдання 1.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацюйте матеріали навчального посібника “Теорія і практика політичного аналізу”: Навч. посібн. / За заг. ред. О.Л.Валевського, В.А.Ребкала. – К.: Міленіум, 2003. 2. Розкрийте зміст понять “політична аналітика в державному управлінні”, “політичний аналіз”, “складності при визначенні політичної проблеми”. 3. Ґрунтуючись на методі “розмова з політичною проблемою” сформулюйте два – три необхідні запитання, що допоможуть виокремити суть політичної проблеми з числа супутніх до неї подій.
---	---

Форма звітності для завдання 1.1

“Політична аналітика в державному управлінні” – це
“Політичний аналіз ” – це
“Складності при визначенні політичної проблеми” – це:
“Розмова з політичною проблемою” (запитання):
1.
2.
3.
4.

Завдання 1.2.

1. Опрацюйте матеріал навчального посібника “Теорія і практика політичного аналізу”: Навч. посібник. / За заг. ред. О.Л.Валевського, В.А.Ребкала. – К.: Міленіум, 2003. – с. (див. компакт-диск), та мультимедійного посібника “Політико-організаційні засади державного управління”, розділ 2.
2. Грунтуючись на опрацьованих матеріалах наведіть 3-4 аргументи “за” і “проти” твердження: “Літня посуха є політичною проблемою для державної влади України”.

Форма звітності для завдання 1.2:

<i>Аргументи стосовно твердження: “Літня посуха є політичною проблемою для державної влади України”</i>	
<i>“За”</i>	<i>“Проти”</i>
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

4. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 2.
5. Зверніть увагу на питання, що стосується методики визначення політичної проблеми та формулювання запитань до політичної проблеми.

Семінарське заняття ***“Методика визначення політичної проблеми.”***

Мета:

- обговорення місця і ролі політичної аналітики в державному управлінні, значення політичного аналізу для творення ефективної державної політики;
- обмін думками і узгодження позицій стосовно професійних і морально-етичних якостей аналітика-консультанта.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 8-й тиждень.

Питання для обговорення:

1. Яке місце в системі державного управління України займає політична аналітика? (Наведіть конкретні прилади її застосування в сфері власної професійної діяльності).
2. Що може, а чого не повинен робити, на Вашу думку, політичний аналітик-консультант?
3. Якими професійними і морально-етичними якостями повинен володіти політичний аналітик?

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 2.
2. Обміркуйте питання про зміст, особливості, функції, сфери застосування політичного аналізу.
3. Зверніть увагу на вимоги до змісту політичного аналізу.

Практичне заняття – аналіз ситуаційної вправи “Використання технологій політичного аналізу”

Мета: формування у слухачів умінь використовувати теоретичні знання для аналізу конкретних політичних проблем

Форма проведення: письмово (обмін файлами).

Термін проведення: 9-й тиждень.

Опис ситуаційної вправи:

Держава, яку ми збудуємо.

Стратегічна мета нашого Уряду – досягнення нової якості життя громадян, запровадження соціальних, економічних та демократичних європейських стандартів життєдіяльності людини, суспільства та держави. Ми докорінно змінимо філософію влади, що склалася впродовж останніх 10 років. Відтепер влада служитиме людині, а не люди працюватимуть в інтересах можновладців.

Пріоритети нашого Уряду – захист прав і свобод людей та гарантована участь кожного громадянина у суспільно-політичному житті. У центрі нашої уваги – людина, задоволення її культурних, духовних та освітніх потреб, надання їй якісних медичних послуг, забезпечення реалізації демократичних прав і свобод.

Соціально-економічні орієнтири нашого Уряду – щорічне зростання реальної заробітної плати, пенсій та інших соціальних виплат, забезпечення громадян якісними медичними, освітніми та культурними послугами.

	<p>Зусилля нашого Уряду насамперед буде спрямовано на: подолання бідності; створення безпечних і комфортних умов для життя громадян; боротьбу із злочинністю та корупцією; підтримку молодих, соціально незахищених та багатодітних сімей; поступове забезпечення соціальним житлом тих, хто цього потребує; створення нових робочих місць та можливостей для реалізації своїх здібностей кожною людиною; реалізацію європейського вибору.</p> <p>Ми переконані, що істотне підвищення стандартів життя є абсолютно реальним завданням. Зміни на краще забезпечимо за рахунок сталого економічного зростання та ефективного, прозорого і справедливого розподілу його результатів.</p> <p>Уряд працюватиме на реальне покращення добробуту людей. Кожен відсоток економічного зростання громадян відчуватимуть на результатах поповнення сімейного бюджету.</p> <p><i>“Урядовий кур’єр”, 11 лютого 2005 р., № 26, с. 6.</i></p>
--	--

Завдання для виконання:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцініть з точки зору можливості політичного аналізу даного розділу Програми діяльності Уряду України, використовуючи конкретні аргументації. 2. Зробіть аргументований висновок стосовно його інформаційної насиченості.
---	--

Форма звітності для завдання:

Напрями оцінки	Аргументація
1. Можливість формулювання проблеми для аналізу	
2. Визначення можливостей застосування конкретних методик аналізу	
3. Аналіз можливостей	

верифікації інформації для формулювання політичної проблеми	
Висновок стосовно інформаційної насиченості розділу Програми (2-3 аргументи):	
1.	
2.	
3.	

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 2.
2. Зверніть увагу на види, форми політичного аналізу, характеристики основних різновидів аналітичної діяльності.

Семінарське заняття – аналіз ситуаційної вправи “Використання технологій політичного аналізу”.

Мета:

- обговорення технології та механізмів визначення проблеми для політичного аналізу і прогнозування наслідків її вдалого вирішення;
- формування у слухачів умінь застосовувати теоретичні знання для аналізу конкретних політичних проблем.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 10-й тиждень.

Питання для обговорення:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наскільки проблема, сформульована Вами, виходячи зі змісту розділу “Держава, яку ми збудуємо” Програми діяльності Кабінету Міністрів України, є придатною для вирішення? (Наведіть 2-3 логічних докази). 2. Запропонуйте конкретні механізми вирішення сформульованої Вами проблеми для політичного аналізу. 3. Зробіть прогноз стосовно можливостей вдалого вирішення сформульованої проблеми.
---	--

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 2.
2. Зверніть увагу на види аналітичної діяльності та їх характеристики, механізми вирішення політичної проблеми та прогнозування можливостей і наслідків її вирішення.

РОЗДІЛ 3. ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Мета:

- з'ясувати сутність, мету, завдання, структурні елементи та закономірності функціонування етнополітики в Україні;
- здійснити аналіз політико-психологічних засад формування етносу та нації;
- розглянути мову як етноформуючу та етнодеформуючу ознаку етносу в контексті здійснення сучасної мовної політики в Україні;
- проаналізувати взаємозв'язок етнічного та релігійного феноменів у процесі етнополітичного розвитку України;
- розкрити сутність національної ідеї як фундаментальної першооснови виховання та злагоди в поліетнічному українському суспільстві;
- озброєння слухачів психологічними навичками ефективного політичного спілкування та здійснення управлінського впливу

Матеріали для обов'язкового вивчення:

1. Мультимедійний навчальний посібник “Політико-організаційні засади державного управління”, розділ 3.
2. Опорний конспект дистанційного курсу, розділ 3.

Додаткові матеріали для вивчення:

1. Пірен М.І. Етнополітичні процеси у сучасній Україні: Навч. посібник. – К.: УАДУ, 1999. – 204 с.
2. Євтух В.Б., Трощинський В.П., Галушко К.Ю. та ін. Етносоціологія: терміни та поняття. Навч. посібник. – К.: вид-во УВННП “Фенікс”, 2003. – 238 с.
3. Національні відносини в Україні у ХХ ст.: Зб. документів і матеріалів /Упоряд.: І.Курас, М.Панчук. – К.: Наукова думка. 1994. – 559 с.
4. Абетка етнополітолога / Авт. кол. Ю.Римаренко, О.Мироненко та ін. У 2-х томах – К.: Вид-во “Школяр”, 1996. – 224 с.
5. Етнополітичні процеси в Україні: історія та сучасність. – К.: Гол. сп. ред., 2001. – 423 с.
6. Пірен М.І. Основи етнопсихології: Підручник. Вид. 2-е, доповнене. – К.: 1999. – 436 с.
7. Євтух В.Б. Проблеми етнонаціонального розвитку: український і світовий контексти. – К.: Стило, 2001. – 206 с.
8. Здіорук С.І., Кремень В.Г., Міщенко М.Д. Національно-політичні рухи та їхній вплив на державне управління. – К.: 1998. – 72 с.
9. Курас І.Ф. Етнополітика: історія і сучасність. – К.: 1999. – 656 с.
10. Медведчук В. Сучасна українська національна ідея і питання державотворення. – К.: Україна. 1997. – 170 с.
11. Римаренко Ю.І., Шкляр Л.Є., Римаренко С.Ю. Етнодержавознавство. Теоретико-методологічні засади. – К.: НАН України, 2001. – 264 с.

Види навчальної діяльності, передбачені у розділі 3.

Тест до розділу 3

Форма проведення: у режимі Інтернету.
Статус: обов'язковий.
Термін проведення: 11-й тиждень.
Час проведення: 2 год.

Практичне заняття

“Основні проблеми реалізація етнополітики в Україні на сучасному етапі її розвитку”

Мета:

- формування навичок самостійного аналізу основних проблем реалізації етнополітики в Україні, з'ясування основних факторів та умов, які забезпечують її ефективність в сучасних умовах суспільного розвитку, вміння узагальнювати зміст даних проблем і робити практичні висновки.

Форма проведення: письмово (обмін файлами).
Термін проведення: 12-й тиждень.

Завдання для виконання: 1.1. – 1.2.

	<p><i>Завдання 1.1.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомтеся із збірником документів і матеріалів “Національні відносини в Україні у ХХ ст.” /Упоряд.: І.Курас, М.Панчук. – К.: Наукова думка. – 1994. – 559 с. 2. Сформулюйте основні проблеми реалізації етнополітики в Україні та запропонуйте відповідні шляхи їх вирішення.
---	--

Форма звітності для завдання 1.1

Проблеми	Шляхи вирішення проблем
1.	1.
2.	2.
3.	3.
Узагальнюючі висновки:	
1.	
2.	
...	

	<p><i>Завдання 1.2.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обміркуйте основні проблеми реалізації Концепція етнополітики України у контексті міжнародного співробітництва України. 2. Запропонуйте 3 – 4 конкретних заходи, які дозволять належно налагодити співпрацю України із зарубіжними країнами.
---	---

Форма звітності для завдання 1.2:

Проблеми реалізації Концепції етнополітики в Україні	Заходи з налагодження співпраці України із зарубіжними країнами
Висновки	

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 3.
2. Зверніть увагу на підходи сучасних дослідників щодо розуміння специфіки проблем реалізації етнополітик в Україні, здійсніть аналіз нормативно-правової бази, яка регламентує етнополітичні процеси в Україні, наскільки вона є адекватною у їх вирішенні.

Семінарське заняття

“Мовна політика на сучасному етапі розвитку українського суспільства”

Мета:

- формування у слухачів навичок щодо розуміння змісту мовної політики в Україні та відповідне застосування отриманих теоретичних знань, уміння робити самостійні висновки, узагальнення, пропозиції;
- розуміння мови як етноформуючої та етнодеформуючої ознаки етносу.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 13-й тиждень.

Питання для обговорення:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Як Ви розумієте тезу “нищення україномовної культури” та яким чином і коли це явище мало місце в історії українського народу? 2. У чому полягає сутність основних проблем сучасної україномовної політики в Україні? 3. У чому і як проявляються проблеми україномовної політики в регіонах, які основні її чинники? 4. Які, на Вашу думку, існують шляхи формування сучасної мовної культури в Україні? 5. Запропонуйте конкретні напрями розвитку української мови.
---	--

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 3.
2. Обміркуйте питання, що стосуються специфіки розуміння даної проблематики, зокрема “нищення україномовної культури”, і як можна цьому протистояти.
3. Зверніть увагу на зміст і особливості формування сучасної мовної культури в українському суспільстві як засобу реалізації ефективної етнополітики в Україні.

**Практичне заняття – аналіз ситуаційної вправи
“Механізми долання міжетнічних конфліктів в етнополітичному
розвитку України”**

Мета:

- формування у слухачів навичок щодо подолання, запобігання та профілактики конфліктних ситуацій в етнополітичному розвитку України.

Форма проведення: письмово (обмін файлами).

Термін проведення: 14-й тиждень.

Завдання для виконання:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте основні причини, які, на Вашу думку, спричиняють напруженість у міжконфесійних стосунках між громадянами України, визначте, яка роль при цьому належить релігії та церкві? 2. Охарактеризуйте етичні засади висвітлення етнокультурного життя в Україні засобами масової інформації як вітчизняними, так і зарубіжними, і обміркуйте, як це позначається на іміджі нашої держави в цілому. 3. Складіть текст інформаційного висвітлення етнотериторіальних конфліктів в Україні.
---	---

Форма звітності для завдання:

Основні причини, які спричиняють напруженість у міжконфесійних стосунках між громадянами України	Роль релігії та церкви у напруженості міжконфесійних стосунків
1.	
2.	
3.	
4.	
Висвітлення етнокультурного життя в Україні	

Вітчизняними засобами масової інформації	Зарубіжними засобами масової інформації
Текст інформаційного висвітлення етнотериторіальних конфліктів в Україні	

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття – аналізу ситуаційної вправи:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 3.
2. Зверніть увагу на причини напруженості та виникнення міжетнічних конфліктів в етнополітичному житті українського суспільства, і, відповідно до цього, запропонуйте основні форми і методи для подолання цього.

Семінарське заняття

“Сучасні принципи формування етнополітичної культури України”

Мета:

- Формування аналітичних навичок і здатності на їх основі визначати конкретні напрями управлінського впливу, вміння формулювати та аргументувати свою позицію, вести конструктивний діалог.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 15-й тиждень.

Питання для обговорення:

	<p>Дайте відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи існує в Україні проблема громадянства у депортованих народів та проблема біженців? Яким чином це позначається на ефективності політики держави? 2. Проаналізуйте проблему соборності в українському суспільстві і вкажіть, як це відповідає сучасній національній психології? 3. Визначте роль національних товариств у процесі національного відродження та у забезпеченні етнонаціональної злагоди в українському суспільстві. 4. Запропонуйте декілька шляхів національного виховання громадян як механізму здійснення етнополітичної культури.
---	--

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 3.
2. Обміркуйте проблему формування етнополітичної культури в Україні, визначте, які чинники на це впливають і як це позначається на її функціональному змісті.
3. Зверніть увагу на роль національних товариств у процесі національного відродження, відповідно до цього запропонуйте шляхи національного виховання громадян.
4. Приділіть увагу розгляду ролі української еліти як суб'єкта реалізації певної етнокультурної традиції.

РОЗДІЛ 4. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ.

Мета розділу:

- розширити та поглибити знань слухачів з теоретичних основ політичної психології, її основних понять, категорій, закономірностей, особливостей;
- сформувати у слухачів умінь самостійного аналізу політико-управлінських процесів з точки зору їх психологічної складової;
- озброїти слухачів психологічними навичками ефективного політичного спілкування та здійснення управлінського впливу.

Матеріали для обов'язкового вивчення:

1. Мультимедійний навчальний посібник “Політико-правові засади державного управління”, розділ 4.
2. Опорний конспект дистанційного курсу, розділ 4.
3. Політична психологія: Конспект лекцій до навчального модуля/ Уклад. М.М.Логунова, М.І.Пірен, В.А.Ребкала. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 64 с. (див. компакт-диск)

Додаткові матеріали для вивчення:

1. Логунова М.М Соціально-психологічні чинники культури державного управління. // Вісник УАДУ. – 2000. – № 3. – С.295-303.
2. Логунова М. Політична іміджелогія: Навч. метод. посібн. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 119 с.
3. Розвиток культурного потенціалу державних службовців в Україні: Наукові праці. / За заг. ред. В.А.Ребкала. – Житомир: “Полісся”, 2002. – С.71-97.
4. Головатий М.Ф.Мистецтво політичної діяльності: Навч. посібник. – К.: МАУП, – 2002. – 196 с.
5. Українське суспільство – 2003: соціологічний моніторинг. / За ред. В.Ворони, М.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2003. – С.560-561, 577-578, 582-583, 586-594, 596, 601-602.

Види навчальної діяльності, передбачені у розділі 4

Тест до розділу 4

Форма проведення: у режимі Інтернету.
Статус: обов'язковий.
Термін проведення: 16-й тиждень.
Час проведення: 2 год.

Практичне заняття

“Психологічна атмосфера українського суспільства: аналіз сучасного стану”

Мета:

- формування навичок самостійного аналізу психологічних чинників у сфері політико-управлінських відносин, уміння узагальнювати і робити практичні висновки

Форма проведення: письмово (обмін файлами).
Термін проведення: 17-й тиждень.

Завдання для виконання: 1.1. – 1.2.

	<p><i>Завдання 1.1.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомтеся з даними соціологічних досліджень “Українське суспільство – 2003: соціологічний моніторинг. / За ред. В.Ворони, М.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України. – 2003. – С.560-561, 577-578, 582-583, 586-594, 596, 601-602. 2. Використовуючи дані дослідження узагальніть основні показники, що характеризують нинішній психологічний стан українського суспільства.
--	---

Форма звітності для завдання 1.1

Показники	
1.Оцінка громадянами результатів соціально-економічних перетворень.	1.
2.Рівень задоволення власним життям та пануючі суспільні настрої.	2.
3.Стан довіри до держави і її представників.	3.
Узагальнюючі висновки:	
1.	

2.
...

	<p>Завдання 1.2.</p> <ol style="list-style-type: none"> Використовуючи логічну аргументацію, зробіть висновки щодо впливу психологічної атмосфери сучасного українського суспільства на хід, темпи, спрямованість суспільних перетворень. Запропонуйте два-три конкретних PR заходи для підвищення рівня довіри громадян до центральних або місцевих (на вибір) органів державної влади.
---	---

Форма звітності для завдання 1.2:

Висновки:	PR заходи для підвищення рівня довіри громадян до органів державної влади.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

- Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 4.
- Зверніть увагу на аналіз психологічних чинників суспільного розвитку, характеристику їх проявів в умовах сучасного українського суспільства, бажані іміджеві характеристики державної влади, виявлені в ході соціологічних опитувань.

Семінарське заняття “Психологічна атмосфера українського суспільства: аналіз сучасного стану”

Мета:

- формування у слухачів навичок практичного застосування отриманих теоретичних знань, вміння робити самостійні висновки, узагальнення, пропозиції;
- демонстрування слухачами культури спілкування та навичок ведення конструктивного діалогу.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 18-й тиждень.

Питання для обговорення:

1. Чи можна стверджувати про суттєвий вплив психологічних чинників на суспільно-політичні процеси і події, якщо останні зумовлені переважно об'єктивними причинами?
2. Як Ви вважаєте, чи здатна політика, в свою чергу, суттєво впливати на психологію людей, формування їх установок, потреб, інтересів і яким саме чином?
3. Які, на Ваш погляд, методи політико-психологічного впливу повинні використовувати органи державного управління задля формування у громадян довіри до влади і її інститутів?

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 4.
2. Обміркуйте питання, що стосуються проблеми співвідношення психології і політики; політики, психології і управління.
3. Зверніть увагу на зміст і особливості здійснення політико-психологічного впливу.

**Практичне заняття – аналіз ситуаційної вправи
“Програма діяльності Кабінету Міністрів України “Послідовність.
Ефективність. Відповідальність”**

Мета:

- формування у слухачів навичок аналізу управлінських рішень з точки зору їх відповідності психологічним засадам сучасного українського суспільства.

Форма проведення: письмово (обмін файлами).

Термін проведення: 19-й тиждень.

Опис ситуаційної вправи:

- Верховною Радою України була схвалена Програма діяльності Кабінету Міністрів України “Послідовність. Ефективність. Відповідальність.” Цією Програмою Уряд підтвердив послідовність своїх планів і засвідчив готовність нести публічну відповідальність за ефективність їх виконання.

Очікувані результати виконання Програми:

- зростання валового внутрішнього продукту у 2004 р. майже на 9,5 відсотка;
- зростання реальної заробітної плати не менш ніж на 15 відсотків;
- забезпечення працевлаштування у 2004 р. на вільні і нові робочі місця не менш, як 880 тис. осіб, залучення до оплачуваних громадських робіт не менш, як 370 тис. осіб;

	<ul style="list-style-type: none"> - створення у 2004 р. не менш, як 600 тис. робочих місць; - приріст валової продукції сільського господарства і продукції харчової промисловості не менш, як на 12 – 15 відсотків, отримання в поточному році 32 – 35 млн. тон зерна; - продовження формування інвестиційного потенціалу економіки, перевищення майже у 2 рази темпів зростання валового нагромадження основного капіталу над темпами зростання валового внутрішнього продукту; - нарощування експортного потенціалу, збереження високих темпів приросту обсягу експорту товарів та послуг на рівні 10 – 12 відсотків та забезпечення зростання інвестиційної складової імпорту; - щорічний приріст прямих іноземних інвестицій на рівні 1,3 – 1,5 млрд. доларів США; - збереження помірних темпів інфляції та забезпечення стабільності національної валюти.
--	--

Завдання для виконання:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте очікувані результати виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України і визначте, яким чином її виконання позначиться на психологічній атмосфері українського суспільства. 2. Складіть текст інформаційного повідомлення про цілі Програми для засобів масової інформації (на вибір).
--	---

Форма звітності для завдання:

1. Інтереси, потреби соціальних груп, на які спрямована реалізація Програми.	1.
2. На які зміни в соціальному почутті населення вона розрахована?	2.
3. Яким чином реалізація Програми позначиться на відношенні населення до влади?	...
Текст інформаційного повідомлення для засобів масової інформації	

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття – аналізу ситуаційної вправи:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 4.
2. Зверніть увагу на аналіз психологічних засад суспільства, формах їх прояву в свідомості населення, його установках, поведінці, засобах політико-управлінського впливу на них з метою корегування і зміни.

Семінарське заняття – аналіз ситуаційної вправи
“ Програма діяльності Кабінету Міністрів України “Послідовність. Ефективність. Відповідальність”

Мета:

- формування аналітичних навичок і здатності на їх основі визначати конкретні напрями управлінського впливу, вміння формулювати та аргументувати свою позицію, вести конструктивний діалог.

Форма проведення: форум.

Термін проведення: 20-й тиждень.

Питання для обговорення:

	<p>На основі здійсненого аналізу ситуаційної вправи дайте відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів потребує активізації спільних зусиль влади і громадян. Наскільки це реально в умовах нинішньої соціально-психологічної напруженості і низького рівня довіри населення до влади? 2. Які інформаційно-пропагандистські заходи повинні бути здійснені задля донесення положень Програми до широкого кола громадськості? 3. Які психологічні принципи формування позитивного іміджу влади закладені в назві Програми діяльності Кабінету Міністрів України “Послідовність. Ефективність. Відповідальність”?
---	---

Рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал розділу 4.
2. Обміркуйте питання про сутність і роль психологічного чинника в суспільному житті.
3. Зверніть увагу на психологічні принципи побудови позитивного іміджу державної влади і її носіїв.

Підсумковий контроль

Форма проведення: тест у режимі Інтернету.

Статус: обов’язковий.

Термін проведення: очна сесія.

Час проведення: 4 год.

Коментар: тест складається з 65 тестових завдань.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I – Основні джерела:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К. : Юрінком, 1996. — 80 с.
2. Конституційні акти України: 1917—1920. Невідомі Конституції України. — К. : Філософ. і соціолог. думка, 1992. — 272 с.
3. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 24.09.97 // Відомості Верховної Ради. — 1997. — № 43. — С. 787—822.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.97 // Відомості Верховної Ради. — 1997. — № 24. — С. 379—429.
5. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.99 // Відомості Верховної Ради. — 1999. — № 20—21. — С. 426—443.
6. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 18.01.01 (підписаний Головою Верховної Ради України).
7. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.01. — Чинний з 28.04.01.
8. Про внесення змін до Конституції України за результатами Всеукраїнського референдуму за народною ініціативою : Проект Закону України, попередньо схвалений Верховною Радою України від 13.07.2000.
9. Про внесення змін і доповнень до Конституції України : Проект Закону України від 23.02.01 (внесений Матвієнком А. С., Симоненком П. М. та ін.).
10. Про Громадську раду експертів із внутрішньополітичних питань : Указ Президента України від 04.11.2000 № 1203/2000 // Офіц. вісн. України. — 2000. — № 45. — С. 4—7.
11. Про Концепцію підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів в Україні : Указ Президента України від 08.12.2000 № 1322/2000 // Офіц. вісн. України. — 2000. — № 50. — С. 15—19.
12. Про Політичну раду при Президентові України : Указ Президента України від 25.12.2000 № 1371/2000 // Офіц. вісн. України. — 2000. — № 52. — С. 91.
13. Про Положення «Про Політичну раду при Президентові України» : Указ Президента України від 14.02.2001 № 95/2001 // Офіц. вісн. України. — 2001. — №7. — С. 111—112.
14. *Алешникова В.И.* Использование услуг профессиональных консультантов. — М.: ИНФРА-М., 1999.
15. *Бобик В.* Політологія: теорія, методологія, практика. — К.: МАУП, 1997.
16. *Валевський О.Л.* Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження / Монографія. — К.: НІСД, 2001.
17. *Гончаренко А.Н.* Прогнозирование и политика. — К.: Наукова думка, 1993.

18. Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці. Збірник документів. (1941-1980). – К.: Абрис, 1999. – 176с.
19. Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці. Збірник документів. (1941-1980). – К.: Абрис, 1999. – 176 с.
20. *Егорова-Гантман Е.В., Плешаков К.В.* Политическое консультирование. – М.: Наука, 2000.
21. Етнополітичні процеси в Україні: історія та сучасність. – К.: Гол. сп. ред., 2001. – 423 с.
22. Етнос. Нація. Держава: Україна в контексті світового етностатусного досвіду. Монографія. – К.: Ін-тут держави і права ім. Коецького НАН України, 2002. 516с.
23. *Євтух В.Б.* Проблеми етнонаціонального розвитку: український і світовий контексти. – К.: Стило, 2001. – 206 с.
24. *Здіюрук С.І., Кремень В.Г., Міщенко М.Д.* Національно – політичні рухи та їхній вплив на державне управління. – К.: 1998. 72с.
25. *Картунов О.В.* Вступ до етнополітології. Навч. посібник. – К.: Інститут економічного управління та господарського права, 1999. – 300с.
26. *Кафарський В.* Нація і держава: Культура, Ідеологія, Духовність. – Івано-Франківськ: Пласт, 1999. – 336с.
27. *Коваленко А.О.* Політичний аналіз і прогнозування. – К.: Науковий Світ, 2002.
28. *Кресіна І.Ю.* Українська національна самосвідомість і сучасні політичні процеси: (етнополітичний аналіз): /Монографія. – К.: Вища школа, 1998. – 392с.
29. *Курас І.Ф.* Етнополітика: історія і сучасність. – К.: 1999. – 656с.
30. *Логунова М.М.* Соціально-психологічні чинники культури державного управління // Вісник УАДУ, 2000. – №3. – С.295-303.
31. *Матвієнко В.Я.* Соціологічний аналіз в політиці. – К.: Науковий Світ, 2002.
32. *Матвієнко В.Я.* Прогностика. – К.: Українські Пропілеї, 2000.
33. *Медведчук В.* Сучасна українська національна ідея і питання державотворення. – К.: Україна. 1997. – 170 с.
34. Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, європейський та регіональний виміри. /Кол. авт.; Відпов. Ред. Ю.Римаренко. – К.: 1998. – 911с.
35. Націоналізм: антологія / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовіт. – К.: Смолоскип, 2000. – 378с.
36. Національні відносини в Україні у ХХст.: Зб. документів і матеріалів /Упоряд.: І.Курас, М.Панчук. – К.: Наукова думка. 1994. – 559с.
37. *Нікітюк В.О.* Статус етнонаціональних меншин. – К.: 1996.
38. *Пірен М.І.* Етнополітичні процеси у сучасній Україні: Навч. посібник. – К.: УАДУ, 1999. – 204с.
39. *Пірен М.І.* Основи етнопсихології: Підручник. Вид 2-ге, доповнене. – К.: 1999. - 436с.

40. *Пірен М.І.* Основи політичної психології. Навч. посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 418с.
41. Политическое консультирование. – 2-е изд. – М.: Никколо-Медиа, 2002.
42. Політична іміджологія: Метод. рек. до дисципліни / Уклад. М.М.Логунова. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 104 с.
43. Політична психологія: конспект лекцій до навчального модуля / Уклад. М.М.Логунова, М.І.Пірен, В.А.Ребкало. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 64 с.
44. Проект статуту територіальної громади в Україні : Проект регламенту міської ради в Україні / У. Фурман; За ред. Р. Давидова; Пер. з нім. В. Швед. — К. : Фонд ім. Фрідріха Еберта, 1998. — 72 с.
45. *Ребкало В.А., Валевський О.Л., Кальниш Ю.Г.* Політична аналітика та прогнозування: Навч. посіб. – К.: Вид-во УАДУ, 2002.
46. *Римаренко Ю.І., Шкляр Л.Є., Римаренко С.Ю.,* Етнодержавознавство. Теоретико-методологічні засади. – К.: НАН України, 2001. – 264с.
47. *Романов В., Рудік О., Брус Т.* Вступ до аналізу державної політики. – К.: Основи, 2001.
48. *Сергієнко П.П.* Соборність України: поняття, ідея і реальність. – К.: ПБП, 1993. – 80 с.
49. *Симонов К.В.* Политический анализ: Учеб. пособие. – М.: Логос, 2002.
50. Справочник по политическому консультированию: Пер. з англ. / Под. ред. проф. Дэвида Д. Перламаттера. – М.: ИМИДЖ-Контакт: ИНФРА-М, 2002.
51. *Сурмин Ю.* Методология анализа ситуаций. – К.: Центр инноваций и развития, 1999.
52. *Телешун С.О., Баронін А.С.* Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. – К.: Вид. Паливода А.В., 2001.
53. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Л.Валевського, В.А.Ребкала. – К.: Міленіум, 2003.
54. *Тертичка В.* Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. – К.: Основи, 2002.
55. *Тертичка В.* Політична наука й аналіз політики: парадигма взаємовідносин // Вісн. Укр. Академії держ. управління при Президентіві України. – 2002. – №2. – С. 273-282.
56. Українознавство: Посібник /Уклад.: В.Я.Мацюк, В.Р.Пугач. – К.: 1994. – 399 с.
57. Українознавство: Посібник /Уклад.: В.Я.Мацюк, В.Р.Пугач. – К.: 1994. – 399с.

II – Додаткові джерела:

1. Абетка етнополітолога / Авт. кол. Ю.Римаренко, О.Мироненко та ін. У 2-х томах – К.: Вид-во “Школяр”, 1996. – 224 с.
2. *Бойко Ю.* Шлях нації. – Париж – К. – Львів: Українське слово, 1992. – 130 с.
3. *Винниченко В.* Заповіт борцям за визволення. – К.: Вид-во “Криниця книголюбів України”, 1991 – 128 с.

4. *Головатий М.Ф.* Мистецтво політичної діяльності: Навч. посібн. – К.: МАУП. – 2002. – 196 с.
5. *Головатий М.Ф.* Професія – політик. – К.: Парламентське вид-во, 2000. – 88 с.
6. *Джунусов М., Мансуров Т.* Лики суверенитета. – М.: 1999.
7. *Донцов Д.* Націоналізм. – Лондон, 1996.
8. *Євтух В.Б., Трощинський В.П., Галушко К.Ю. та ін.* Етносоціологія: терміни та поняття. Навч. посібник. – К.: вид-во УВННП “Фенікс”, 2003. – 238 с.
9. Життя етносу: соціокультурні нариси: Навч. посібник. / Б.Попов (керівник авторського колективу), В.Ігнато, М.Степико та ін. – К.: Либідь, 1997. – 240 с.
10. *Здіорук С.І., Кремень В.Г., Міщенко М.Д.* Національно – політичні рухи та їхній вплив на державне управління. – К.: 1998. 72 с.
11. *Іванишин В.* Нація. Державність. Націоналізм. Дрогобич: Вид. Фірма “Відродження”, 1992 – 176 с.
12. *Картунов О.В.* Вступ до етнополітології. Навч. посібник. – К.: Інститут економічного управління та господарського права, 1999. – 300 с.
13. *Кафарський В.* Нація і держава: Культура, Ідеологія, Духовність. – Івано-Франківськ: Пласт, 1999. – 336 с.
14. *Кресіна І.Ю.* Українська національна самосвідомість і сучасні політичні процеси: (етнополітичний аналіз): / Монографія. – К.: Вища школа, 1998. – 392 с.
15. *Куць Ю.* Етнополітичні державотворчі процеси в Україні: управлінський аспект / Монографія. – Х.: “Магістр”, 2002. – 204 с.
16. *Липа Ю.* Призначення України. Друге незмінне видання. “Говерля”, 1953. Нью-Йорк, США. – Львів. 1992. – 270 с.
17. *Литва Л.О.* До проблеми етнополітичного менталітету. / Вісник. Соціологія. Психологія. Педагогіка. – 2001. - № 10.
18. *Литвин В.М.* Україна: досвід та проблеми державотворення. – К. – 291с.
19. *Майборода О.* Російський націоналізм в Україні. (1991-1998). – К.: 1999. – 28 с.
20. *Медведчук В.* Сучасна українська національна ідея і питання державотворення. – К.: Україна. 1997. – 170 с.
21. *Мнацакян М.О.* Нации: психология, самоознание, национализм (интегральная теория). Учебное пособие по этносоциологии. Изд.2-е доп., перед. – М.: АНКІЛ, 1999. – 249 с.
22. *Нагорна Л.П.* Політична ідентичність в Україні. – К.: 2002. – 271с.
23. *Нагорна Л.П.* Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. – К.: 1998.
24. *Надолішній П.І.* Етнонаціональний фактор адміністративної реформи в Україні: проблеми, теорії, методології, практики. / Монографія. – К.: УАДУ, 1998. – 264с.
25. Нариси з історії української ідеї. / За ред. В.В.Солдатенка. – К.: 1996.

26. *Нации и национализм / Б. Анрерсон, О. Бауэр, М. Хрох и др. / Пер. с англ. – М.: Праксис, 2002. – 416 с.*
27. *Націоналізм: антологія /упор. О.Проценко, В.Лісовіт. – К.: Смолоскип, 2000. – 378 с.*
28. *Нельга О.В. Теорія етносу. – К.: КВГІ. 1997. – 180с.*
29. *Нікітюк В.О. Статус етнонаціональних меншин. – К.: 1996.*
30. *Онщенко І. Етногенез української нації. – К.: 1998.*
31. *Осушиний М.І. Етногенез і нація: проблеми ідентичності. – К.: 1998. – 204 с.*
32. *Пірен М.І. Етнополітичні процеси у сучасній Україні: Навч. посібник. – К.: УАДУ, 1999. – 204 с.*
33. *Пірен М.І. Основи етнопсихології: Підручник. Вид. друге, доп. – К.: 1999. – 436 с.*
34. *Пірен М.І. Основи політичної психології. Навч. посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 418 с.*
35. *Пономарів А. Проблеми походження українців. – К.: 1996.*
36. *Релігія і Церква років незалежності України (за ред проф. А.Колодного). – Дрогобич: Коло, 2003. – 616с.*
37. *Римаренко С.Ю. Самовизначення особи, нації, держави. – К.: 1997.*
38. *Римаренко Ю.І., Шкляр Л.Є., Римаренко С.Ю. Етнодержавознавство. Теоретико-методологічні засади. – К.: НАН України, 2001. – 264 с.*
39. *Розвиток культурного потенціалу державних службовців в Україні: Наукові праці / За заг. ред. В.А. Ребкала. – К.; Житомир: “Полісся”, 2002. – 244 с.*
40. *Сегеда С. Антропологічний склад народу: етногенетичний аспект. – К.: 2001. – 256 с.*
41. *Сергієнко П.П. Соборність України: поняття, ідея і реальність. – К.: ПБП, 1993. – 80с.*
42. *Сміт Е. Національна ідентичність. – К.: Основи, 1994. – 224 с.*
43. *Старосольський В. Теорія нації. – К.: 1998.*
44. *Степико М. Буття етносу, витоки, сучасність, перспективи. – К.: 1998.*
45. *Тишков В.А. Этнология и политика. Научная публицистика. – М.: Наука, 2001. – 240с.*
46. *Ткаченко В., Реснт О. Україна: на межі цивілізацій (історико-політологічні розвідки). – К.: 1995.*
47. *Толочко П.П., Новиченко Л.М. та ін. Українська національна культура: минуле, сучасне, майбутнє. – К.: 1990.*
48. *Троциньський В., Шевченко А. Українці в світі. – К.: 1999.*
49. *Україна: поступ у ХХІ століття: науково-метод. зб. / І.Ф.Надольний, В.А.Ребкала, Н.Р.Нижник та ін. – К.: УАДУ, 2000. – 220 с.*
50. *Феномен нації: основи життєдіяльності / За ред. Б.В.Попова. – К.: Знання, 1998. – 262 с.*
51. *Фурман А.В. Психокультура української ментальності. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с.*

52. Шевцова А.В. Національний характер як фактор культури. – Сімферополь: Таврія, 1999. – 265 с.
53. Шульга Н.А. Великое переселение: репатрианты, беженцы, трудовые мигранты. – К.: НАН Украины, 2002. – 700 с.
54. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – К.: Таксон, 1997. – 237 с.

III – Інтернет-ресурси:

1. Агентство гуманітарних технологій. – <http://www.aht.org>.
2. Дашкевич Я. Українське відродження і національні меншості // Україна в сучасному світі. Матеріали наукової конференції Республіканської асоціації українознавців. – <http://litopys.narod.ru/ukrxhr/a18.htm>
3. Долженков О. Ратифікація документів ради Європи з етнокультурних питань і внутрішньополітична боротьба. – <http://search.bigmir.net/index.php?q=%E5%F2%ED%EE%F1%2C+%E5%F2%ED%EE%EF%EE%EB%B3%F2%E8%EA%E0>
4. Етнічний довідник: поняття та терміни. – <http://www.etno.iatp.org.ua/glossary/index.html>
5. Жуков В.И., Краснов Б.И. Московский государственный социальный университет. – http://www.assamblea.kg/em23-1_6.html
6. Кабінет Міністрів України (міністерства і відомства). – <http://www.kmu.gov.ua>
7. Кислый А. Е. Исторические предпосылки этнической конфликтности и этнической толерантности. – <http://www.niss.gov.ua/crimea/files/tolerant.html>
8. Кольев А. Философия расового неравенства и этнополитическая доктрина. – <http://www.rodnoveriye.com/antrop/kolev01.html>
9. Н.В.Кокшаров, Этничность. Этнос. Нация. Национализм. – http://credonew.narod.ru/credonew/04_02/7.html
10. Нуртай И. Мустафаев Казахстанская модель этнополитики: ресурсы и ограничители <http://www.kisi.kz/Parts/books/12-11-02KazMod4.html>
11. Оффе К. Этнополитика в восточноевропейском переходном процессе. – <http://www.politstudies.ru/fulltext/1996/2/3.htm>
12. Римаренко Ю. Теоретико-методологічні та концептуальні аспекти розв'язання кримськотатарської проблеми. – <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=808>
13. Шевель О. Кримські татари та українська держава: питання політики, правозастосування та значення риторики. – <http://www.cidct.org.ua/uk/publications/book/16.html>
14. Шнирельман В.А. Неоязычество и национализм (восточноевропейский ареал). – <http://www.iea.ras.ru/lib/neotl/07112002062247.html>
15. Шнирельман В. Ценность прошлого: этноцентристские исторические мифы, идентичность и этнополитика. – <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/books/volume/36534.html>

ЗМІСТ

Вступ	3
Цілі курсу	4
Результати навчання	4
Навчальна стратегія курсу	6
Загальний опис дистанційного курсу	6
Форми контролю	8
Програма курсу	9
Тематичний план курсу	10
Графік навчального процесу	11
Загальні рекомендації до дистанційного курсу	14
Рекомендації до розділів ДК	16
Вступ до курсу	16
Розділ 1. Політичні інститути та процеси: політико-правові засади функціонування	17
Розділ 2. Політична аналітика та консультування	23
Розділ 3. Етнополітичні процеси в сучасній Україні	30
Розділ 4. Психологічні аспекти політико-управлінських процесів	36
Підсумковий контроль	41
Список рекомендованих джерел	42

Навчальне видання

Методичні рекомендації для слухачів дистанційного курсу навчальної дисципліни “Політико-правові засади державного управління”

Укладачі:

*Войтович Радміла Василівна
Дармограй Наталія Миколаївна
Кальниш Юрій Григорович
Логунова Марія Миколаївна
Пірен Марія Іванівна
Ребкало Валерій Андрійович
Тертичка Валерій Володимирович*